

“Eerbied voor het leven? Hypocrieten!”: De Kommunistische Partij van België en de politisering van abortus in Vlaanderen (1971–1989)

Tussen 1971 en 1989 ontwikkelde de *Kommunistische Partij van België* (KPB) zich tot een van de eerste Belgische politieke partijen die zich systematisch uitsprak voor het recht op abortus. Dit onderzoek richt zich daarbij specifiek op de rol van de Vlaamse tak van de KPB in de politisering van abortus in deze periode. Om die rol te analyseren wordt gebruikgemaakt van *Critical Discourse Analysis* (CDA) van hun partijblad *De Rode Vaan*, gebaseerd op het model van de Britse taalkundige Norman Fairclough (1995). Binnen dit analytische kader gaat bijzondere aandacht uit naar twee sleutelgebeurtenissen, met name de arrestaties van KPB-leden dokter Willy Peers (1973) en dokter Pierre-Olivier Hubinont (1981). Deze aanhoudingen fungeerden als belangrijke katalysatoren voor een ideologische herpositionering binnen de partij en droegen in aanzienlijke mate bij tot haar profilering in het abortusdebat.

Daarnaast positioneert de studie zich binnen een historiografisch debat dat oproept tot het loslaten van een te rigide periodisering binnen de feministische geschiedschrijving. Een klassieke indeling in ‘golven’ suggereert dat er periodes van stilstand of irrelevantie bestonden tussen momenten van verhoogde activiteit. Daardoor verdwijnen subtielere, maar significante vormen van emancipatiestrijd buiten beeld. Leen Van Molle (2004) betoogt dat deze periodisering sterk is beïnvloed door een mannelijke, elitegeoriënteerde historiografie, waarin enkel de meest zichtbare vormen van actie worden erkend.

In aansluiting hierop benadert dit onderzoek, in lijn met het werk van historica Juliette Masquelier (2021), de feministische strijd als een dynamisch sociaal veld, waarin diverse ideologische stromingen voortdurend met elkaar in wisselwerking stonden. Deze benadering maakt duidelijk dat feministische strijd niet losstaat van bredere politieke en ideologische constellaties, maar er juist door wordt gevormd. Binnen de KPB bestond een discrepantie tussen discursieve steun voor vrouwenrechten en de patriarchaal gestructureerde partijorganisatie. Deze bevindingen sluiten aan bij het onderzoek van Eva Schandevyl, die wijst op de spanningen tussen het moreel conservatisme van de partij en het transnationaal feminisme. Bovendien moet deze houding worden gesitueerd binnen de context van de Koude Oorlog, waarin de partij als ‘publiek diplomatisch verlengstuk’ van de Sovjet-Unie eerder een vorm van progressieve profilering hanteerde zonder voeling te verliezen met de andere gevestigde politieke stromingen in België.

Verder legt het onderzoek de nadruk op de opwaartse ideologische dynamiek waarbij abortus, aanvankelijk een controversieel en moreel beladen onderwerp, geleidelijk werd genormaliseerd binnen het discours van de KPB. Haar partijblad en parlementaire initiatieven fungeerden als instrumenten om abortus uit de privésfeer te halen en te herdefiniëren als een maatschappelijk en politiek vraagstuk. Tegelijk bleef de houding van de partij tegenover autonome feministische bewegingen ambivalent. Hoewel de KPB zich in publieke standpunten vaak solidair opstelde, beperkten de eerder politieke overwegingen een daadwerkelijke samenwerking.

Samenvattend biedt deze analyse een nieuw perspectief op de wisselwerking tussen communisme en feminisme in laat-20^e-eeuws België. Het toont aan hoe de KPB, ondanks een beperkte electorale basis, via discours en strategische positionering heeft bijgedragen aan de mainstreaming van feministische eisen. Daarmee pleit het onderzoek voor een herinterpretatie van de Belgische emancipatiestrijd als een meervoudig – en soms tegenstrijdig – proces van maatschappelijke verandering, waaraan ook kleinere politieke actoren hebben bijgedragen.